

Vzdělávací obor: **Výtvarná a filmová výchova**

Očekávaný výsledek učení: UAK-VFV-001-ZV9-004

Dokumentuje vlastní tvorbu a vede si přehled zdrojů pro inspiraci a využití ve své další tvorbě.

Popis úrovně **Na cestě**

- Založil portfolio vlastní tvorby (dále jen portfolio) a uspořádal jej podle samostatně stanovených kritérií.
- Vede portfolio vlastní tvorby ve formě, která vychází z jeho preferencí nebo z dohody s učitelem (digitální, fyzická nebo kombinovaná podoba).
- Průběžně aktualizuje a třídí portfolio v intervalech, které si zvolil nebo na kterých se domluvil s učitelem.

Sestavujeme portfolio

Autoři materiálu: Zuzana Havelková, Petr Pláteník

Anotace

Tato ilustrativní úloha učí žáky přemýšlet nad koncepcí jejich portfolio s ohledem na jeho adresáta. Za tímto účelem pracují jak s výstupy vlastní tvorby, tak se souborem prací jiných žáků. Podle zadaných podmínek práce sestavují do kompaktního a funkčního celku a doprovází je potřebnými textovými informacemi.

Časová náročnost: 45 minut

Zadání pro žáky

Evokace:

- Představte si, že se hlásíte na umělecky zaměřenou školu nebo se ucházíte o práci v kreativním průmyslu (např. pozice grafika, ilustrátora, fotografa, herního designéra). Zamyslete se nad tím, jak byste prezentovali svou práci někomu, kdo ji nezná.
- Diskutujte ve dvojici nad způsoby prezentace vaší práce a nad tím, o jaké zaměstnání by se mohlo jednat.
- Nezapomeňte se zamyslet nad tím, jaké údaje je třeba ke své tvůrčí práci poskytnout (údaje o názvu, o rozměrech, technice, době vzniku, okolnostech vzniku apod.).
- Sdělte výsledky své diskuse učiteli. Ten vybrané nápady, zaměstnání a údaje napíše na tabuli.
- Připomeňte si termín „portfolio“ a zrekapitulujte si jeho význam.

Tvůrčí úkol:

- Vyberte si jednu ze svých dřívějších prací (třeba z minulé hodiny, ideálně by to měla být plošná tvorba na formátu do A4).
- K dané práci doplňte údaje, které považujete za důležité (můžete je napsat na kousek papíru, který k práci připojíte kancelářskou sponkou, abyste práci nijak nezneškodnili).
- Vylosujte si od učitele konkrétní zaměstnání a k němu soubor výtvarných prací (zaměstnání budou částečně vycházet z úvodní diskuse a soubor prací bude vycházet z archivu učitele – jedná se o práce jiných žáků). Představte si nyní, že se o dané zaměstnání či studium ucházíte. Máte k dispozici soubor osmi až deseti prací od učitele a jedné své práce.
- Vyberte z přidělených prací pět nejvhodnějších a přidejte k nim svou práci.
- Pracujte s jejich řazením a podle potřeby je prokládejte dělicími listy.
- U dělicích listů můžete pracovat s textem (např. nadpisy).
- Na závěr vytvořte titulní list, který bude obsahovat vaše jméno, účel, pro který bylo „portfolio“ připraveno (podle lístku, který jste si losovali od učitele), a krátký text, který obsah portfolio shrnuje.

Reflexe:

- Společně si jednotlivá portfolia představte. Zaměřte se na vysvětlení, jak jste složení portfolia přizpůsobili jeho účelu (zaměstnání či škola, kterou jste si vylosovali). Můžete například uvést, jaké řazení a nápady jste v průběhu práce zamítli a proč nebyly pro vaše potřeby vhodné.
- Pokud má někdo jiný ve třídě stejné zaměstnání/školu, porovnejte, jak se vaše portfolia shodují, nebo naopak odlišují.
- Ve zbývajícím čase si můžete s učitelem prohlédnout portfolia absolventů školy nebo portfolia umělců. Zaměřte se na řazení jednotlivých prací, jejich počet a na textové informace, kterými jsou doprovázeny.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK kulturní Kulturní a umělecké sebevyjádření KKT-SVJ-000-ZV9-001	<i>Využívá různé formy umění a kultury k vyjádření složitějších myšlenek a emocí a ke zpracování aktuálních témat, samostatně i ve skupinové spolupráci.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - podporují žáky ve vyjádření své osobní identity, emocí, postojů a hodnot prostřednictvím uměleckých děl - poskytují žákům prostor k reflexi a sebereflexi a pomáhám jim nalézt svůj individuální umělecký projev - poskytují žákům konstruktivní zpětnou vazbu k jejich uměleckým dílům a podporují je v jejich tvůrčím procesu, pomáhám jim objevovat nové perspektivy a rozvíjet jejich umělecké dovednosti - v diskusích nad vytvořenými díly vedu žáky k respektu k různorodosti uměleckých projevů a individuálním tvůrčím přístupům

Vazba na základní gramotnosti

Název ZG Složka ZG Kód OVU	Znění OVU	Komponenty a vzdělávací strategie
ZG čtenářská a pisatelská Kritické čtení a psaní ZGC-BPO-000-ZV9-001	<i>Při čtení i psaní posuzuje autorské záměry, účinky a prostředky textu i kontext autora nebo čtenáře.</i>	<p>Komponenta: autor, text a adresát.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Využívá svou zkušenost (pisatelskou, čtenářskou nebo životní) k tomu, aby odhadl, jak by na jeho text mohli reagovat různí adresáti. <p>Komponenta: účinek formy a uspořádání textu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Při psaní volí formu, uspořádává text a vybírá prostředky tak, aby dosáhl svého záměru vzhledem k adresátovi a kontextu. - Vybírá, umísťuje, případně pojmenuje obrázky a vizuální prvky tak, aby přispívaly k porozumění významu textu a působily na čtenáře podle jeho záměru.

Metodický komentář pro učitele

Potřebné technické vybavení a pomůcky:

- Archiv žákovských prací (tak, aby učitel mohl každému žákovi dát k dispozici 8–10 prací). Může se jednat o originály nebo reprodukce, v obou případech bude praktický menší formát, maximálně A4.
- Volitelně může mít učitel pro každého žáka připravenou jednu složku s 10–15 plastovými foliemi (tzv. eurofolie), do kterých bude žák jednotlivé práce vkládat a řadit. Usnadní to závěrečnou reflexi a listování pracemi.
- Papírky s profesemi/školami k losování (např. herní designér, propagační výtvarník, střední škola keramická, ateliér malby). Některé může mít učitel připravené předem, jiné doplnit podle průběhu evokace – aby se na nich mohli podílet svými nápady i žáci. Profese/školy se mohou opakovat (2–3×), poslouží to k porovnání přístupů žáků, kteří si vylosovali stejný papírek.
- Papíry formátu A4 na oddělování jednotlivých prací (postačí běžný kancelářský papír).
- Tužka či propiska na psaní.

- Malé kancelářské sponky.

Příprava:

- Učitel si rozmyslí, s jakými výtvarnými pracemi budou žáci zacházet. Nabízí se vyjít z učitelova archivu dříve realizovaných žákovských prací, ať už v jejich originále, nebo v podobě vytištěných reprodukcí. Není nutné, aby se jednalo o práce stejného žáka, který s nimi bude zacházet. Ilustrativní úloha je postavena na tom, že žák vytváří imaginární portfolio a kombinuje v něm jednu svou autentickou práci s několika přidělenými pracemi jiných autorů. Lze tedy pracovat s výtvary žáků vyšších ročníků, paralelních tříd, absolventů apod. S pracemi není zacházeno invazivním způsobem, po výuce je lze vrátit nepoškozené zpět.
- Soubor prací pro každého žáka by měl být pestrý, může obsahovat různé techniky (kresba tužkou, malba temperou, koláž, linoryt, fotografie apod.) a žánry (zátiší, krajina, portrét, abstraktní práce...).

Průběh hodiny:

- Během evokace se učitel snaží žáky motivovat v představě dalšího vzdělávání či profesního života – portfolio výtvarných prací zde může figurovat jak zcela autenticky (pro žáky, kteří jsou umělecky zaměřeni), tak jako zástupné (pro žáky, kteří se profilují jiným směrem). Volba dalšího vzdělání či budoucí profese čeká každého žáka.
- Na tabuli může učitel průběžně zapisovat:
  - Relevantní profese
  - Relevantní školy či studijní obory
  - Údaje, které portfolio a v něm uvedené práce provázejí. Lze přitom vycházet z citační normy ČSN ISO 690:
    - HOKUSAI, Kacušika. *Pohled na krajinu Fudžimigahara*. Barevný dřevořez. 260 mm × 380 mm. 1831–1832. Místo: Náprstkovo muzeum v Praze. (tedy autor, název, technika, rozměry, datace, místo)
- Dělicí listy mohou žáci využívat např. k členění na jednotlivé techniky či témata.
- Text na úvodním listu by měl být alespoň pět vět dlouhý.
- Při reflexi učitel klade důraz na celkovou koncepci portfolio a na to, jak se žáci snažili přizpůsobit jí konkrétnímu účelu (vylosovaná profese/škola).

Možné varianty/rozšíření:

- Celou práci lze realizovat v digitálním prostředí – učitel bude mít archiv prací připravený jako jednotlivé obrázky (např. ve formátu JPG) a žáci je budou řadit za sebou v textovém editoru (např. Microsoft Word) a doplňovat k nim popisky a další textové informace. Práce bude blíže reálnému procesu tvorby profesního portfolio a bude rozvíjet vybrané komponenty klíčové kompetence digitální.
- Do souboru prací, které žáci řadí ve fiktivním portfolio, může učitel zařadit také reprodukce více nebo méně známých uměleckých děl. Žáci je mohou rozpoznávat a vyhledávat si k nim informace v tištěných publikacích nebo na internetu. Tím, že je ve fiktivním portfolio budou dávat do kontextu svých prací i prací spolužáků, budou zároveň mít možnost lépe poznávat charakteristické rysy vlastní tvorby.

Popis ověřování

Učitel sleduje, zda žák:

- cíleně pracuje se řazením prací v portfolio s ohledem na jeho účel (vylosovaná profese/škola);
- cíleně dává do kontextu svou práci s díly svých spolužáků;
- uvádí správné a úplné informace ke své výtvarné práci;
- používá textové informace s ohledem na adresáta (zejména text na úvodním listu).

Učitel vede žáky k:

- rozpoznávání použité techniky a námětu ve své tvorbě i ve výtvarných pracích spolužáků;
- konceptuálnímu uvažování nad portfolioem;
- efektivnímu propojování obrazové a textové složky portfolio.

Zdroje

Zdroje použitých informací a doporučená četba zde:

- Grafická díla, c2025. Citační norma ČSN ISO 690:2022 – Bibliografické citace [online]. [cit. 2025-08-13]. Dostupné z: <https://citace.zcu.cz/specificke-zdroje/graficka-dila.html>